

Inventarisatie 1960 van de polder WESTZAAN

Door D. Dekker

Onze Zaanstreek ligt te midden van drie, nu nog interessante, weide-vogelgebieden. Helaas nog geen reservaten. Dit zijn het Westzijder- en Oostzijderveld en, iets meer noordelijk, het gebied van Zwet en Merken. Jammer genoeg worden ze alle drie bedreigd, wel in het bijzonder door de uitbreidingsplannen van de Zaangemeenten.

Om eens met nadruk te kunnen wijzen op het belang van deze polders als broedgebied voor vele weidevogels heeft de „Vogelwacht-Zaanstreek”, samen met de NJN-afd. Zaanstreek gemeend het voorjaar 1960 te moeten gebruiken voor de inventarisatie van één dezer gebieden. De keus is tenslotte gevallen op het Westzijderveld. Vooral omdat de vogelstand hier ook nog bedreigd wordt door vele vuilnisbelten, die volgestort worden met afval van industrie en gemeente. Vele, voor de boer minder goede weilanden, maar voor de vogels uitstekende broedplaatsen, worden hiervoor gebruikt.

Bovendien veroorzaakt het afval concentraties van ratten en *silvermeeuwen*. Onze keus werd mede bepaald door het feit dat dit terrein mooi ingesloten ligt tussen het dorp Westzaan en de spoorlijn Zaandam-Krommenie. De lengte bedraagt ongeveer 6 km., de breedte $1\frac{1}{2}$ km (± 900 ha).

Het gehele gebied bestaat uit laag gelegen weilanden, gescheiden door vele, ondiepe sloten. Langs de kanten hiervan staat veelal riet, sporadisch vinden we er ook de lisdodde. Enkele terreintjes liggen zo laag dat ze geheel bedekt zijn met veenmos.

De inventarisatie-methode was als volgt:

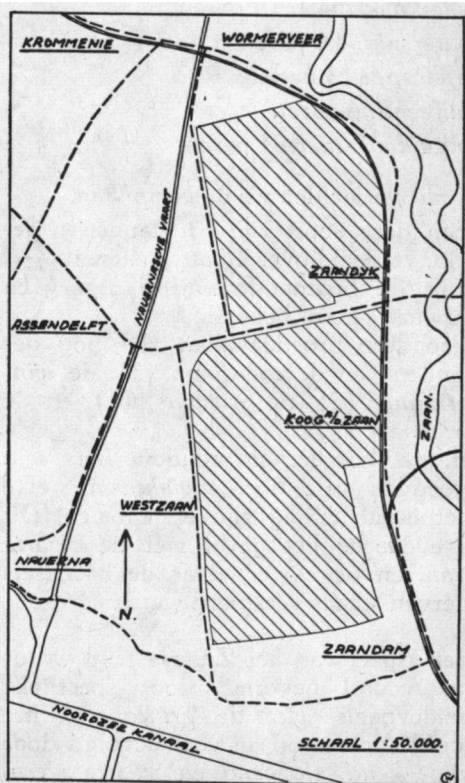
De polder werd in 12 telgebieden verdeeld. Elk gebied had 2 vaste waarnemers, die in de maanden april t/m juni hun terrein tenminste eenmaal per week met de roeiboot controleerden. Tijdens deze tochten werd elk perceel land het aantal vogels opgeschreven dat daar een broedpoging ondernam. We telden b.v. de alarmerende vogels,

de zingende *rietzangers*, etc. en we noteerden de nesten die langs de slootkant werden gevonden. Het land zelf werd dus zo min mogelijk betreden. Een enkele maal is dit wel gedaan om dan, door stelselmatig afzoeken van dit land de geschatte aantallen te kunnen controleren. Bijna altijd vond men op deze manier meer nesten dan waren opgetekend. Onze gepubliceerde cijfers liggen dus zeker niet te hoog! Ook door de wekelijkse herhaling van de controle was het mogelijk de gevonden aantallen telkens te corrigeren.

Geteld zijn dus de broedgevallen niet de aantallen vogels.

Nu de resultaten:

Om enigszins een overzicht te krijgen van het meer of minder talrijk voorkomen der verschillende soorten verdelen we de gevonden aantallen in 3 groepen.

A: meer dan 100 broedgevallen

grutto: 212 paren
wilde eend: 180 paren
kievit: 130 paren
zwarte stern: 103 paren
tureluur: 100 paren

B: van 50—100 broedgevallen

slobeend: 94 paren
meerkoet: 93 paren
waterhoen: 88 paren
visdief: 71 paren
fuut: 68 paren
rietzanger: 64 paren
scholekster: 56 paren
zomertaling: 55 paren

C: minder dan 50 broedgevallen

kokmeeuw: 45 paren
dodaars: 32 paren
rietgors: 28 paren
kl. karekiet: 28 paren
veldleeuwerik: 22 paren
graspieper: 20 paren
gele kwikstaart: 16 paren
watersnip: 14 paren
tafeleend: 13 paren
kuifeend: 6 paren
witte kwikstaart: 4 paren

Apart vermelden we de *kemphaan*.

Van deze soort zijn 63 mannetjes geteld, verdeeld over 4 baltsplaatsen.

Van de broedende wijfjes zijn geen serieuze cijfers bekend.

Bizondere broedgevallen zijn nog gevonden van de *roerdomp* (3), de *wintertaling*, (2), de *grasmus*, (1), en de *torenvalk* (1).

In de boerderijen rondom het veld broedden vele *boerenzwaluwen* welke niet in de telling zijn opgenomen. Dit is eveneens het geval met de *zwarte kraai* en de *ekster*, daar de broedsels hiervan steeds verstoord werden.

Het aspect van het Zaanse land wordt dus vooral gevormd door specifieke weidevogels, met de *grutto* aan het hoofd. Echter op de voet gevolgd door *wilde eend*, *slobeend* en *zwarte stern*.

Verheugend is het vrij grote aantal broedende *zwarte sterns*. Er was o.a. één kolonie van 25 nesten, gelegen ter weerszijden van een zeer ondiepe sloot vol darmwier. De nesten lagen echter alle op de zeer drassige kanten van het weiland.

De lage aantallen van *meerkoet* en *waterhoen* kunnen een gevolg zijn van de zwijgzame en ook enigszins verborgen levenswijze die zij leiden. Bovendien begint het *waterhoentje* pas goed te broeden als het nieuwe riet flink hoog staat.

De *meerkoet* broedt veel eerder, maar late legsels kunnen ook hier gemakkelijk over het hoofd worden gezien. De *fuut* gaat evenals de *slobeend* jaar na jaar vooruit. Eerstgenoemde is dikwijls zo broedvast dat men haar met de boot tot bij het nest kan naderen. Vele tellers zijn van mening dat ook de *dodaars* weer in aantal toeneemt. Zekerheid hierover zullen we pas bij de volgende tellingen kunnen verkrijgen.

Het aantal broedende *watersnippen* is benaderd aan de hand van „blatende” mannetjes. Nesten zijn namelijk niet gevonden. Evenzo hebben zingende mannetjes als maatstaf gediend voor het aantal broedgevallen van b.v. *rietgors* en *rietzanger*.

Waarnemers, die het Westzijderveld al tientallen jaren bezoeken zijn van mening dat de *kleine karekiet* in aantal achteruit gaat. Ook echter viel zijn broedtijd iets na onze inventarisatieperiode.

Langzaam neemt de stand van de broedende *tafeleend* toe. Het nest is gemakkelijk te vinden, omdat de vogel reeds uit het riet wegzwemt, als wij met de boot nog op 5 tot 10 meter afstand zijn.

Dit jaar voor het eerst zijn broedsels van de *kuifeend* gevonden. Ook zijn er later wijfjes met jongen gezien.

De komende jaren willen wij deze tellingen voortzetten. Vergelijken van de resultaten zal ons misschien nader kunnen inlichten over het verloop van de vogelstand in de Zaanstreek.